

Letnik XXXVIII – april 2013, št. 2

ISSN 1318-9484

Alpska madronščica, Volajsko jezero

foto: Marija Kastelic

Iz vsebine:

- **Informacije z občnega zbora društva**
- **Dopolnitev plana izletov**
- **Aktivnosti v enoti Tacen**
- **Naši člani poročajo o izletu PO NOTRANJSKIH GOZDOVIH in GREBEN PEČI**
- **Nagradno vprašanje**
- **Viharnikom v razmislek**

Izdaja Planinsko društvo Viharnik, Gregorčičeva 20, Ljubljana.

Prva številka glasila v tekočem letu izide sredi meseca februarja (gradivo za občini zbor), ostale tri številke pa v začetku meseca maja, septembra in januarja. Vaše prispevke za objavo pričakujemo do sredine meseca aprila, avgusta in decembra.

Pošiljanje člankov in drugih prispevkov: Nevenka Kanduč, Pot v Čeželj 2, 1231 Ljubljana - Črnuče, e- pošta: nevenka.kanduc@gmail.com

Uredila: Nevenka Kanduč, lektorirala: Ema Miklavič

Članarino lahko poravnate pri g. Mariju Geču vsak delavnik med 12. in 15. uro, in sicer po predhodnem telefonskem dogovoru z njim na tel. št. 01/ 478 97 22

Tajnica društva: Alenka Hitti, Reška ulica 17, Ljubljana, e-pošta: alenka.hitti@gmail.com, telefon: 040 710 801.

OBČNI ZBOR

Letošnjega občnega zbora, ki je bil dne 21. 2. 2013, se je udeležilo 52 članov, prisotna pa je bila tudi predstavnica MDO. Po pozdravnem nagovoru predsednice društva in otvoritvi zbora je vodnik Boris Jesenšek predstavil zanimive fotografije, ki so nastale na lanskoletnem izletu na Fruško goro v Srbiji in v Gruziji leta 2011. Ta predstavitev je dodatno navdušila viharnike za izlete v tujino, ki so predvideni tudi za letošnje leto.

Ema Miklavič, ki je vodila občni zbor, je najprej dala besedo predsednici društva, mag. Anici Popovič, da predstavi delo UO v preteklem letu. Predsednica je v uvodu opozorila, da bo PZS konec meseca februarja obeležila 120-letnico ustanovitve in predvidene dogodke v zvezi s tem. PZS bo pričela tudi s postopnim uvajanjem novih članskih izkaznic. V zvezi z delovanjem društva pa je opozorila, da nas z letošnjim letom zapuščata Bine Mlač kot vodnik in Marjan Potisek, ki zaradi zdravstvenih težav želi, da ga razrešimo s funkcije markacista in članstva v Nadzornem odboru. Omenila je tudi prizadevanja UO pri pripravi plana izletov za leto 2013.

Pred pričetkom občnega zbora.

Pri finančnem poročilu je bilo poudarjeno, da smo v preteklem letu imeli 3.560 evrov prihodkov, od tega 3.005 evrov ali 84 % od članarin. Odhodki so znašali 3.371 evrov. V letu 2012 smo tako imeli za 189 evrov več prihodkov kot odhodkov, stanje

na TRR pa je bilo ob koncu leta 2.672 evrov.

Koordinator vodnikov Boris Jesenšek je poročal, da je bilo od 54 planiranih izletov izpeljanih 35 ali 65 %, medtem ko je 19 izletov odpadlo zaradi dežja ali premajhne udeležbe. Na vseh izletih skupaj je bilo udeleženo 464 planincev.

Predstavnik viharnikov iz Tacna, Janez Pohar, se je lahko pohvalil, da so izpeljali kar 66 izletov, udeležilo pa se jih je 750 planincev. Zaradi starosti udeležencev se je pri njih nekoliko skrčilo le število izletov v visokogorje. Uspešno so izvedli tudi poletni tabor v Ratečah, ki se ga je udeležilo 20 planincev.

Občni zbor je vodila Ema Miklavič.

Markacist Marjan Kurent je poročal, da je bilo za vzdrževanje poti na Javorniški preval zaradi snegoloma opravljenega precej dela, nadomeščen pa je bil tudi lesen mostiček čez hudourniški potok. Letošnjo pomlad pa bo potrebno obnoviti še srednji del poti.

Urednica glasila je opozorila za dejstvo, da smo se v letu 2012 prvič srečali s stroški za tiskanje glasila, zato sta bili zadnji dve številki skrčeni na zgolj 16 strani z namenom, da bi bili stroški za tisk čim nižji. Sicer z izdajanjem glasila ni bilo drugih težav.

Predsednica Nadzornega odbora, Ema Miklavič, je poudarila, da je bila na sejah UO vedno zagotovljena prisotnost tudi s strani predstavnika Nadzornega odbora. Pri delu UO, kakor tudi pri nadzoru financ, niso ugotovili nobenih nepravilnosti. Na sama poročila o opravljenem delu udeleženci občnega zbora niso imeli

pripomb. Prav tako ni bilo pripomb ali drugih predlogov na plan izletov za obdobje marec 2013 – februar 2014 ter na finančni plan za leto 2013. Vsa podana poročila in plani so bili sprejeti.

V okviru kadrovskih zadev je bil sprejet sklep, da se na lastno željo razreši Marjana Potiska s funkcije markacista in vodje markacijskega odseka ter kot člana v Nadzornem odboru. Glede na to, da mora imeti Nadzorni odbor tri člane, je bila za novega člana imenovana Marija Kastelic.

Viharnik dr. Tone Strojin je na lanskoletnem občnem zboru podal pobudo za uvedbo novega, in sicer najvišjega priznanja doslej, to je »častni član društva«, ki bi se dodeljeval za posebne zasluge. Glede na navedeno so bili posredovani v obravnavo in sprejem občnemu zboru predlogi dopolnitev Pravil društva in Pravilnika o priznanjih. Priznanje naj bi se podelilo posamezniku, ki je že prejel zlato priznanje društva in je s svojim dolgoletnim aktivnim delom pomembno prispeval k uspešnemu delu društva. Udeleženci občnega zbora so predlog dopolnil obeh aktov sprejeli brez pripomb.

Med podajanjem poročil o delu društva v preteklem letu.

V zvezi s tiskanjem društvenega glasila je bilo poudarjeno, da bodo znašali materialni stroški za tiskanje štirih številčk glasila okoli 700 evrov letno. Upravni odbor društva je proučil več različnih možnosti pokrivanja oz. zmanjšanja stroškov, kot so zmanjšanje obsega strani glasila, iskanje cenejšega tiskarja, ki pa ga na trgu nismo našli, možnost, da bi se nekateri člani, ki imajo računalnik, tiskanemu glasilu sami odpovedali in bi ga prebirali le na spletnih straneh, vendar se je za to možnost odločilo le pet članov, ter možnost delnega pokrivanja stroškov tiskanja s strani samih

članov. Po pretehtanju vseh okoliščin se je OU odločil, da predlaga občnemu zboru, da bi za tri številke glasila člani prispevali k pokrivanju stroškov tiskanja 3 evre, medtem ko bi se prva številka glasila, ki je namenjena sklicu občnega zbora, v celoti krila iz društvene blagajne. Člani, ki prispevka za tiskano glasilo ne bi plačali, bi imeli možnost le-tega prebirati le na spletni strani društva. V razpravi so člani v celoti podprli predlagano rešitev kritja stroškov tiskanja glasila.

Glede na navedeno morajo člani, ki se bodo odločili za prejem glasila v tiskani obliki, prispevek v višini 3 evrov poravnati najkasneje do konca meseca avgusta 2013, predno gre v tisk tretja številka glasila (druga številko glasila bodo prejeli vsi člani društva tako kot doslej). **Prispevek se lahko poravnava na društvenih izletih (vodniku, članu UO), pri Mariju Geču ali z nakazilom sredstev na transakcijski račun društva št. SI56 6100 0000 0781 294.** V prihodnje pa se bo prispevek za tiskanje glasila poravnaval ob plačilu letne članarine.

Zlato častni znak PZS je tokrat prejel Janez Pohar, ki že vrsto let vodi planinske izlete v sekciji v Tacnu, ki deluje v okviru PD Viharnik. Zaradi dobre organizacije in vztrajnosti jim praktično ne odpade noben planirani izlet, udeležba na izletih pa je vedno solidna. V letu 2010 so v mesecu avgustu proslavili njihov 1.000. izlet, opravili pa so jih v nekaj manj kot četrst stoletja.

Pohar Janez je s strani predstavnice MDO prejel zlato častni znak PZS.

Prvi naziv častnega člana PD Viharnik je prejel naš Marjan Potisek, ki se ponaša z dolgoletnim članstvom v društvu. V obrazložitvi za prejem navedenega naziva je bilo med drugim navedeno, da je

mного let opravljal različne dolžnosti v organih društva. Tako je bil dvakrat predsednik društva in sicer v mandatnem obdobju 1998 – 2000 ter 2000 – 2002. Opravljal je tudi funkcijo tajnika, bil je predsednik, nato pa član Nadzornega odbora, načelnik markacijskega odseka in markacist. Bil je tudi vodja društvenih akcij, aktivno je predstavljal naše PD pri delu v organih PZS. Marjan je mož dejanj, dober tovariš, prijatelj in iskrih ter duhovit sogovornik.

Predsednica društva je pokazala navzočim izgled priznanja.

Marjan Potisek je prejel prvi naziv častnega člana PD Viharnik.

Marjan je bil ob prejemu tega naziva kar nekoliko ganjen ter se ob tem spomnil lepih, včasih pa tudi napornih aktivnosti v zvezi z vzpostavljanjem Jurčičeve poti, ki jo je naše društvo pred nekaj leti prepustilo PD Polž iz Ivančne Gorice.

Zlati znak društva je dobil Grega Rihar za dolgoletno izvrstno vodenje izletov, med katerimi so bila velikokrat tudi brezpotja in je tako poskrbel, da smo odkrivali lepe kotičke v naših gorah, ki jih sami ne bi nikoli našli.

Zlati znak je prejela tudi Breda Jančar, in sicer kot priznanje njeni aktivnosti pri izboru naravovarstvenih izletov. Pod njenim vodstvom smo doma in tudi v tujini videli veliko zanimivih pokrajin ter rastlinskega in živalskega sveta, ki so pod režimom ohranjanja narave.

Spominske plakete PD ob življenjskih jubilejih so prejeli štirje viharniki, in sicer za 70-letnico Andrej Lipušček, Helena Medved ter Marija Škorjak, za 80-letnico pa Marjan Prinčič.

Prijetno vzdušje po končanem uradnem delu občnega zbora.

Viharniki so zapeli tudi viharniško himno.

Sledilo je tradicionalno druženje viharnikov ob dobri kranjski klobasi in žlahtni kapljici. Glede na pobudo viharnice Marije na lanskoletnem občnem zboru smo zapeli tudi viharniško himno in pesem, ki jo ob posebnih priložnostih zapojejo planinci iz Tacna.

Urednica

**DOPOLNITVE PROGRAMA
NARAVOVARSTVENI IZLET
5.5.2013**

POT SKOZI STARODAVNO ZALO

To je izlet, ki smo ga februarja preložili zaradi snežnih razmer. No, vsaka stvar je za nekaj dobra – in zdaj se bomo lahko pridružili domačinom, ki v nedeljo, 5. maja, prirejajo pohod skozi Zalo z vmesnimi prireditvami in pogostitvami, tako da bo ves pohod trajal približno 5 ur. Popoldne si bomo ogledali še njihov tržni dan in salamiado. Ker se bo vsa stvar dogajala na Žirovskem vrhu, bomo izkoristili še našega Borisa, da nas bo zapeljal do rudnika urana in nam povedal veliko zanimivega.

Štartinina na poti znaša 10€ in vključuje predstave in pogostitve na poti ter golaž na cilju.

Stroški prevoza bodo 10€ po osebi.

Če bo deževalo, izlet odpade.

Zahtevnost: lahka

Oprema: pohodne palice

Višinska razlika: minimalna

Hoja brez postankov: dobre 3 ure

Zborno mesto: hala Tivoli ob 7.30 uri

Vodstvo in prijave: Helena Tepina, 040 294 161

**DOPOLNITEV PLANA IZLETOV
2013-2014 Z DODATNIMA
DVEMA IZLETOMA**

Naše člane obveščamo, da bodo imeli v letošnjem letu možnost udeležiti se še dveh dodatnih izletov, ki jih bo vodila naša vodnica Slavica Dudanova.

Prvi dodatni izlet je predviden konec meseca junija za tiste, ki se ne boste odločili za večdnevno planinarjenje po Črni gori, drugi dodatni izlet pa je predviden v začetku avgusta, kjer po planu doslej ni bil predviden noben izlet.

Datum: 29. 6. 2013

Cilj: **PO KRAŠKEM ROBU NAD ZAZIDOM
Lipnik (804 m)**

Zahtevnost: lahka pot

Čas hoje: 4 – 4:30 ure

Višinska razlika: 414 m

Oprema: primerna obutev, pohodniške palice, če jih uporabljate

Zborno mesto: hala Tivoli ob 8:00 uri

Vodnik: Slavica Dudanova, 040 871-405

S parkirišča pri športnem igrišču v Zazidu do stare opuščene ŽP Zazid čez progo in nato nekoliko širši kolovoz, ki sprva vodi skozi gozd, nato skozi redki gozd pa spet gostejši gozd, potem pa se polagoma odpira. Pri kažipotu levo skozi gozd in polagoma navkreber do travnikov pod Lipnikom. Kmalu Lipnik. Naprej po Kraškem robu (še kar razvidna bolj ali manj uhojena stezica, ves čas lepi razgledi in skorajda vodoravna cikcak hoja). Tako debelo uro in še nekaj malega čez. Sledi normalen sestop po kolovozu iz časov dučēja (ime Benitto). Žal na tem čudovitem izletu (doslej smo hodili po markirani poti, ki poteka malce bolj noter in proti nekdanji? hrvaški meji) srečamo novodobne gorske kolesarje ali celo motoriste.

Datum: 03. 8. 2013

Cilj: **VRTAŠKA PLANINA 1462 m**

Zahtevnost: še kar naporna pot, a za običajne planince nič posebnega

Oprema: primerna obutev, pohodniške palice, če jih uporabljate

Višinska razlika: 802 m

Čas hoje: gor 2,30 – 3,00 h

Zborno mesto: hala Tivoli ob 7.00 uri

Vodnik: Slavica Dudanova, 040 871 405

Ta tura je letos pozimi odpadla, zato jo bomo poskusili izpeljati sredi poletja.

Na to nekoliko strmejšo pot se bomo podali z malega parkirišča, ki je nekako za zadnjo hišo v Mojstrani. Začne se takoj, ko previdno prestopimo cesto, ki pelje v dolino Vrata (ne Vrat!). Nekaj časa hodimo skozi nekoliko redkejši gozd do konca velike gozdne grape. Pri njej zavijemo desno in zagrizemo v serpentine. Čez kako uro se pot še malo ustrmi in ta strmina ne popusti do zapore („rampa“ za krave, ki se pasejo na planini), ki stoji pred Vrtaško planino. Še nekaj starega smrekovega gozda in že smo pred obnovljeno staro kočjo (nekoč bajta). Pred njo so deske, ki nadomeščajo klopi, s katerih imamo enkratne razglede proti Triglavu in njegovim vazalom.

Upravni odbor

TILKA SAJE 1934 – 2013

Tilka je bila ena izmed prvih planink, ki se mi je vtisnila v spomin, ko sem postala članica društva. Na prvem izletu v neznanu, ki sem se ga udeležila, se je spomnim po tem, ko je hodila med sedeži v avtobusu in ponujala svoje izvrstno domače pecivo, ki smo ga z veseljem vzeli. S svojimi dobrotami iz domače peči nas je razvajala velikokrat tudi še kasneje. Njeni nekoliko tesnejši planinski prijatelji so povedali, da je bila Tilka enkratna karakterna osebnost, s katero so se radi družili. Bila je strpna, razumevajoča, vedrega duha, nikogar ni žalila. Ko je govorila, je najraje govorila le o svojih dveh hčerkah, ki jima je bila zelo vdana, in vnukih, ki jih je imela izjemno rada in jim je posvečala veliko prostega časa. Tej njeni srčnosti in predanosti se ji je eden izmed vnukov tudi zahvalil na njeni zadnji poti.

Tilka na viharniškem izletu na Javorniški preval v letu 2001.

Našemu planinskemu društvu je bila zvesta in izredno rada se je udeleževala najrazličnejših izletov, od lahkih pa vse do zelo težkih tur. Njeno pripadnost društvu je izkazovala tudi tako, da je opravljala najrazličnejša dela. Dokler je društvo še skrbelo za Jurčičevo pot, smo jo ob tradicionalnih pohodih vedno videli ob kontrolnih točkah v najrazličnejših vlogah.

Aktivna je bila tudi ob skrbi za vzdrževanje drugih planinskih poti, za katere je skrbelo naše društvo. Sama se spomnim izleta na Kozji vrh, ki sta ga Tilka in Marjan istočasno združila z markacijsko akcijo. Tilka je med potjo pridno obnavljala stare markacije, sem pa tja pa je bila potrebna tudi kakšna nova. Na občnih zborih je vedno nudila svojo pomoč v kuhinji.

Ko ni šla v hribe, pa je sama zelo rada zahajala na Rožnik. Brez sprehodov v naravo ni mogla. Ta njena potreba po stiku z naravo se je kazala tudi v tem, da je imela v stanovanju ptico, ki jo je s petjem povezovala z gozdovi in polji.. Izredno rada pa je obdelovala tudi majhen vrt. Dom in vrt sta bila njena ljubezen. Prav zaradi tega se ji je po koncu planinskega izleta vedno nekoliko mudilo domov, kot so povedali njeni tesnejši planinski prijatelji. Za ohranitev bistrih misli pa je zelo rada reševala križanke in bila kar nekajkrat tudi izžrebana in nagrajena

Draga Tilka, hvala za vse, kar si dala našemu društvu. Tvoje dobrosrčnosti in prijaznosti se bomo vedno spominjali, tebe pa težko pogrešali.

Nevenka Kanduč

SPOMINSKA PLAKETA NAŠEMU DRUŠTVU

V petek, 1. marca 2013, je bila v Družbenem domu na Muljavi slavnostna podelitev priznanj ob 20-letnici pohoda po Jurčičevi poti med Višnjo Goro in Muljavo, kjer je župan Občine Ivančna Gorica podelil priznanja v obliki plaket pobudnikom pohoda po Jurčičevi poti. Priznanja so med drugimi prejeli PD Viharnik, Ruža Tekavec in Marjan Potisek iz tega planinskega društva.

Ruža Tekavec je bila leta 1994 pobudnica za organizacijo in izvedbo Jurčičevega pohoda, ki je bil namenjen 150-letnici rojstva prvega slovenskega romanopisca, hkrati pa tudi ob 100-letnici slovenske planinske organizacije, 20-letnici ustanovitve PD Viharnik in 10-letnici ustanovitve PD Grosuplje.

Marjan Potisek je od leta 1995 vodil vzdrževanje in izvedbo vsakoletnega pohoda po Jurčičevipoti do leta 2011.

Upravni odbor PD VIHARNIK

120-LETNICA SPD/PZS

Kranjska sekcija Nemško-avstrijskega planinskega društva (DÖAV) je dogradila in 31. julija 1887 odprla planinsko kočo na Gubah nad Peklom, kjer danes stoji Dom Valentina Staniča. Krstili so jo za Deschmann Haus. Na vrhu Visoke Vrbanove špice je vihrala črno-rdeče-zlata nemška zastava. Dr. Henrik Tuma, ki se je vračal s Triglava, je v svojih spominih zapisal: »Poleg nemških in nemčurskih turistov je bilo vse polno domačih kmetov obojega spola in nosačev iz Mojstrane. Mize so se šibile od jedače in pijače. Zagnusilo se mi je suženjstvo naših ljudi. Ko je med slavnostnim govorom načelnik Dežman stegnil roko, rekoč: 'Und du, Altvater Triglav, strecke deine Hand schützend über unsere deutsche Erde!' (In ti, očak Triglav, varuj s svojo roko našo nemško zemljo!), sem odhitel lačen in žejen po poti navzdol skozi Kot... »

Podobne misli so obšle tudi Jakoba Aljaža, ki je teden kasneje obiskal Triglav in zasnoval drzen, vsem znani načrt, kako zavarovati vrh pred nemško pohlepnostjo. Ogledeval si je tudi svet na Kredarici pod seboj, kjer je bil čez nekaj let z njegovo pomočjo zgrajen Triglavski dom. Poleti 1892 so ljubljanski mladeniči Josip Hauptman, Ivan Korenčan in Anton Škof ustanovili zasebno planinsko družino. Poimenovali so jo Pipa, ker je vsak pipar moral imeti pri sebi gorjuško čedro, mehur s tobakom in vžigalice. Omenjeni so 23. julija 1892 opravili izlet na Stol in na vrhu modrovali o tem, kako tuja roka postavlja kočje, zaznamuje pota in namešča na slovenskih tleh nemške napise in kažipote. Svečano so se zaobljubili, da ne bodo odnehali prej, dokler ne ustanovijo slovenskega planinskega društva. Zbirati so začeli podpornike, izvolili začasni odbor, sestavili društvena pravila in jih poslali v potrditev. Sklepno dejanje, ustanovni občni zbor Slovenskega planinskega društva, je potekalo 27. februarja 1893 v hotelu Stadt Wien, ki se ga je držalo domače ime Pri Maliču. Na tem mestu sredi Ljubljane danes stoji trgovska hiša Nama. Že prvo leto je SPD dobilo dve podružnici (Kamniško in Savinjsko), tako da je konec 1893 društvo štel 225 članov.

Planinska zveza Slovenije, naslednica SPD, je praznovanje 120-letnice pričela 27. februarja 2013 z odkritjem spominske plošče pri vhodu v Namo in slavnostno akademijo v Cankarjevem domu v Ljubljani. Umetniška prireditvev, na katero smo bili povabljeni predstavniki planinskih društev in klubov, je bila namenjena zahvali društvom in posameznikom za zvestobo planinstvu in goram. Od častnih gostov so se vabilu odzvali predsednik RS Borut Pahor, bivši predsednik RS dr. Danilo Türk in bivši predsednik PZS Franci Ekar. V umetniškem sporedu so nastopili pevka Eva Hren in SladCore, Plesni klub Šinšin Kamnik, igralec Rok Vihar z interpretacijo literarnih odlomkov, glasbena skupina Godba Vertikale, pianist Simon Skalar, otroški zbor Mladinskega odseka Planinskega društva Idrija, mladi planinci Mladinskega odseka Planinskega društva Podnanos in izvrsten komik Uroš Kuzman, ki je prireditvi dodal še pravi planinski humor. Na velikem ekranu so v videoposnetkih razmišljali o svojem doživljanju gora in spregovorili o nostalgiji (univerzitetni profesor v pokoju in

dolgoletni odbornik PZS dr. Milan Naprudnik), o ljubezni (profesorica in vrhunska alpinistka Marija Štremfelj), o lepoti (vrhunski alpinist in fotograf Marko Prezelj), o predanosti (predsednik mladega Planinskega društva Polet Šentrupert Bojan Brezovar), o prostovoljstvu (vodnik PZS in inštruktor planinske vzgoje Ivan Cigale), o vztrajnosti (vrhunska športna plezalka Mina Markovič) in o izrazni moči planinstva (profesorica, naravovarstvenica in ustvarjalka dokumentarnih oddaj Marjeta Keršič Svetel). Ob robu odra, vsem na očeh, je slikar Danilo Cedilnik med prireditvijo naslikal čudovito gorsko pokrajino in sliko na koncu podaril predsedniku PZS Bojanu Rotovniku.

Planinstvo je delovanje, razmišljanje in spoznavanje sebe, prijateljev in gorskega okolja, je zavedanje o pomembnosti preventive in skrbi zase ter sočloveka, je veselje nad drobnimi stvarmi, ki nas bogatijo, je zgodba o vztrajnosti, trmi in pogumu, da se povzpemo na goro in polni sveže energije nato stopamo skozi vsakodnevne obveznosti. Planinska dejavnost se je bogatila in krepila iz ljubezni do domovine, iz spoštovanja narave, iz občudovanja gorskega sveta, kjer v družbi prijaznih, veselih ljudi radi pustimo v dolini skrbi. Celoten nagovor predsednika PZS je na voljo na <http://www.pzs.si/novice.php?pid=7912>.

Praznovanje 120-letnice se bo nadaljevalo z različnimi kulturnimi, športnimi, družabnimi, protokolarnimi prireditvami po Sloveniji do decembra, ko bomo jubilejno leto 2013 sklenili s prireditvijo v Slovenskem planinskem muzeju v Mojstrani. MDO PD Ljubljane je v koledar prireditev prispeval že izpeljan 20. Jurčičev pohod.

Andrej Lipušček

AKTIVNOSTI V ENOTI TACEN

RATEČE

10. 8. do 15. 8. 2012

Vedno znova moram pobrskati po zapiskih, da ugotovim pravo številko našega planinskega tabora. Zapiski torej pravijo, da smo se v Ratečah, v našem vedno bolj

asketskem, da ne rečem oskubljenem domu Jalovec, zbrali že osemnajstič. Zadnjega res nismo raztegovali na neverjetnih 10 oz. 11 dni, zadovoljili smo se s 6 dnevi; mnogi smo bili s tem več kot zadovoljni. Kaže, da se nam po malem le poznajo leta, ki si jih s tabori in izleti vred nalagamo na ramena. Seveda ne vsem, nekateri temu gotovo ne bi pritrjevali, upam pa si reči, da so v manjšini. Kar spomnimo se, kako so že lani pred TV ekranom dremuckali celo taki, ki so se zdeli do takrat neuničljivi!

Tudi tokrat je bil tabor dobro obiskan, pohodnikov je bilo ves čas več kot 10, le predzadnji dan jih je hodilo samo 11, sicer pa se nas je ob običajni 6.00 uri zjutraj zbralo od 12 do 16 pohodov željnih posameznikov. Odveč je govoriti o tem, da Janeza ni mogoče premakniti niti za ped, kadar je govor o 6.00 uri zjutraj, četudi so izleti krajši kot nekoč, poti manj zahtevne, »zdravljenje« bolečih sklepov, žil, nog in še česa pa dolgotrajnejše. Le kadar se brezupno ozira v nebo nekako od četrte ure zjutraj in je dežnih kapelj le preveč, nam je prizaneseno. Sicer pa vsako jutro malo po peti uri: tihi koraki po hodniku, škripanje vrat in njegov neusmiljeni poziv: »Ura je pet in deset minut«.

Po razgledu z Monte Jame in ogledu, kaj nudi Stupido hotel, premagovanje ovir pri spustu.

Se pa zadnje čase nekam obiramo pri odhodu, pozabljamo vse mogoče, koga čakamo, se prav počasi posedamo po avtomobilih; vsega tega Janez pred leti nikakor ne bi dopuščal! Ne spominjam se, da bi bilo letos kakšno jutro tako slabo, da bi spanec vlekli kaj dlje od običajne jutranje ure. Tudi prvi dan, na popoldanskem petkovem izletu z Vršiča na Nad Šitom glavo (2078 m), je bilo vreme lepo, celo ne prevroče. Vseh 12 se nas je

po neoznačenih poteh povzpelo na vrh in se po grušču spustilo nazaj proti Vršiču. Godrnjanja ni bilo. Samo malo zaradi melišča!

Silnih višin nismo osvajali. Zložno smo se vzpenjali po mehki in ne posebno naporni poti do Monte Jame (1165 m) z nepozabnimi zastavicami iz ženskih tangic različnih velikosti in kakovosti na travnatem razgledišču, kjer so si padalci postavili zanimivo lopo.

Na 2250 m visoki Monte Crostis vodi pot po ostrim grebenu.

Moškemu delu skupine se je takoj razvnela domišljija, bili so polni idej in toplih nasvetov. Spoprijemali smo se s travnatimi pobočji in ostrim grebenom Monte Crostisa do višine 2250 m.

Na Palnock in Črno jezero (Schwarzer See), 1901 m oz. 1791 m, smo rinili po hudi, čeprav mehki strmini, mimo obilice gob, posebno jurčkov, kot bi jih vzeli iz učne knjige o gobah. V Avstriji se ne sme nabirati gob, je strogo prepovedano!!! Tako sta v en glas zatrjevala Janez in Zdravko, ki ima od nabiranja gob najraje okusno gobjo pojedino. Ljudje so jih jemali s seboj le v svojih fotoaparatih, včasih celo leže.

Prav za malo se mi je zdelo v gostilni Walder (1300 m), kjer smo si privoščili kmečko malico in obvezen carski praženec,

bolj šmorn kot carski, ko je gospodinja z nasmehom navrgla: »Zakaj pa jih niste pobrali, jurčkov?«

Res bi bila lepa bera, mi pa kar mimo!

Schareck – Mölltaler Gletcher s svojimi 3123 m seveda izstopa, vendar je treba pošteno povedati, da je bilo sicer nekaj hoje po snežišču in nekaj po skalah, velik del poti pa smo opravili z različnimi prevoznimi sredstvi, od vlakca do sedežnice. Razgled, ja, ta pa je bil lep!

Za konec je Melita prodrla s svojim predlogom, z divjo sotesko Kloma, ki je pravzaprav soteska potoka Žakelj. Moralo je biti kar vroče, da so najbolj pogumni poskakali v mrzel potok. Tako so vsaj enkrat prišli na svoj račun, saj je imel potok Trincea, kjer se po izletu pogosto okopamo, letos premalo vode za te podvige.

Najvišji vrh letošnjega tabora - 3122 visoki Schareck - Mölltaler Gletcher.

*Še malo, še malo....., saj si to hotela, kajne?
Soteska Kloma na Melitino posebno željo.*

Vsaj dva večera sta bila na tokratnem taboru posebno prijetna, tako rekoč kulturno obarvana. Zoran nam ga je polepšal s prebiranjem nekaj svojih črtic, zgodb, nekatere so po svoji vsebini kar precej žalostne, predvsem pa zelo doživeto napisane. Vedeli smo, da ima Zoran velik dar za pisanje, da je že večkrat dosegel vidna mesta na tekmovanjih v tej umetnosti. Njegova Soba zlahka orosi oko. Kljub temu je marsikoga presenetil, zgodbe so se nas močno dotaknile. Še nekaj časa je vladala tišina, tako značilna za podoživljanje glasbe, ki je ubrana na naše notranje strune, pesmi, ki se dotakne našega srca, skratka, gre za dela, ki človeka ne pustijo hladnega. Bravo, Zoran, vse čestitke! Pa slovenščina sploh ni njegov materni jezik!

Navdušeni smo bili tudi nad promocijskim filmom, ki nam ga je v enem od večerov zelo doživeto predstavila Melita. Veliko novega smo izvedeli o njeni Mojstrani in bližnji okolici pa tudi o njenem sedanjem udejstvovanju. Kaj vse nosimo v sebi, česa vse smo zmožni, pa se včasih tega sploh ne zavedamo! V kako različne »vode« nas odnesejo naše življenjske poti, potem ko se konča eno obdobje, navadno tisto službeno. Melita je svoje mesto med drugim našla v turistični dejavnosti svojega okolja, ki ga javno predstavlja. Nataša pleše skozi življenje in si ga lepša s petjem in slikanjem. Zoran svoje tegobe z vsakdanjimi skrbmi lajša s pisanjem, ki mu gotovo prinaša neke vrste zadoščenje, predvsem pa zadovoljstvo.

Tone gradi in gradi, počasi mu bo zmanjkalo prostora na njegovi parceli. Ne nazadnje sem svoje mesto našla tudi sama, in sicer pri delu v muzeju, kjer občasno popeljem skupine po razstavah ali

pa preizkušam svojo potrpežljivost in vztrajnost v njegovi restavratorski delavnici. Včasih me prešine, da se vračam na začetek svoje poklicne poti, v razred, kjer sem se očitno dobro počutila.

In kaj kaže pogled v Janezov nepogrešljivi dnevnik? Na tokratnem taboru se nas je zvrstilo 20, ki smo opravili od 1 do 6 izletov. Vseh šest izletov se jih je udeležilo 9, kar pet izletov je nabrala Mojca, ki je sicer bolj redka »ptica«, da si namreč opraviti z drugimi rečmi. Tri dekleta smo se v hrib podale štirikrat, čez vikend so se nam na dveh izletih pridružili Jana, Zoran in Alenka. Zadnji dan pa so kar iz Ljubljane prišli še Urška P., ki se letošnjega tabora, kdo ve zakaj, ni udeležila, Umekov Tone, ki menda ni padel v jamo, je pa nekaj vendarle zdravil, in oba Britovška, Mira in Tone.

Kaže, da smo tokrat izbirali le med dvema gostilnoma, Žerjavom v Ratečah, za katerega smo ugotovili, da je nekoliko izboljšal svojo ponudbo (le jetrc nikar ne naročajte, naj vam Lojze pove, zakaj!), mislim pa, da je za izbiro bolj »zaslužna« naša lenoba, in Livado v Kranjski Gori, v kateri smo tudi že večkrat izčrpali jedilnik. Pijačo bom prepustila Lučki, naj kar ona poroča o številu steklenic, ki so kar prihajale in zmanjkovale, pridno je namreč zapisala vsako steklenico, ki se je znašla na polici, in tudi vse tiste, ki so prazne ostale na drugem kupu.

In še beseda o pomembnem dosežku, Vidinem 1000. izletu, ki se ni zgodil na samem taboru, ampak za spremembo nekoliko pred njim, sredi julija, ko smo se podali na Viševnik in končali na Pokljuki, kjer smo jo presenetili.

*Vidin 1000. izlet, lepo smo jo presenetili,
nekoliko celo Janeza.*

Po vsem, kar smo že doživeli skupaj, je kar težko biti izviren! Z Lučko sva si belili glavi, preigravali to in ono varianto. Enega od izletov smo pred tem zaključili pri Bizjaku v Zgornji Beli, kjer sem si izprosila telečjo kost, ki sta jo potem Nataša in Zdravko nastavljal mravljam, jo kuhala do onemoglosti, skratka belila do čistega. Vida je svojo pisarno na fakulteti pogosto zamenjala za Potočko zijalko, verjetno še za kakšno jamo, in neutrudno premetavala kosti. Pa naj ugame še, čigava je ta kost! Iz arhiva fotografij smo izbrskali eno, ki se nam je zdela nadvse primerna, in jo dali povečati, Nataša pa je na vrčku za pivo - Vida ga ima namreč zelo rada - z listom hmelja in napisom preizkusila svojo slikarsko spretnost. Ja, presenečenje je bilo popolno. Tudi za Janeza!

Tabor, čeprav krajši, ni bil nič manj prijeten. Vsega je bilo dovolj: izletov, hrane, pijače (?!), zabave, celo kulture. Za gobje poslastice pa smo bili prikrajšani. In to po neumnosti!

Velikih dosežkov, takih in drugačnih, nam tudi v prihodnje verjetno ne bo manjkalo. Tisočega izleta pa kar nekaj časa ne bom popisovala, dosegli so ga vsi možni: Janez, Zdravko in Vida, ostali se jim ne moremo niti približati. Še najbližja je Joži, ki ji sicer ni kaj očitati, za ta podvig pa se bo morala še truditi.

Vilma Kavšček

PRISPEVKI NAŠIH ČLANOV O OPRAVLJENIH POHODIH IN IZLETIH

PO NOTRANJSKIH GOZDOVIH

Zahvaljujem se Heleni Tepina za uspešno opravljen Viharnikov zimski gozdni pohod. Hvala tudi vsem viharnicam in viharnikom za strumno hojo po snežni gazi in za zvesto poslušanje mojih literarnih umotvorov, pocukranih s stihmi Milana Dekleve iz njegovih "Kvantaških stihov". Posrečilo se mi je v naš zimski dan razporediti sporočila narave s snežno odejo, sporočilo urejene vodne struge z razvodnico in nakazanim podzemnim

odtokom, sporočilo gojenega gozdnega sestoja, s pohodom po zasneženih cestah in vlakah. Srečanje s pohodnikoma na smučeh in konjeniki pa je bilo nadstandardno presenečenje. S posrečeno improvizacijo in dobro voljo smo pripeljali skupino do prehranjevanja in še pravi čas domov. Hvaležen sem vsem udeležencem, saj smo s skupno voljo vsi močnejši. Dodajam še prispevek Kapljica vode.

KAPLJICA VODE

naravno tehnična poezija

Kapljica vode je pogoj za začetek in razvoj zelenega sveta, zelenine, kakor jo imenuje pesnik Oton Župančič v pesmi Glosa.

« Zemlja zelenino dviga, pred teboj jo v loke boči, v njenem maternem naročju, cvet pri cvetu se užiga, mila vsa ti k sebi miga, sina z vonjem te oveje, um ne, duša jo umeje ».

V kapljici, v kapljevini, je v pradavnini vzniknilo življenje, ki je v električnem polju in sončni svetlobi kmalu kazalo zelen klorofilni odsev. Namreč, ob pomoči sonca je zajemalo snov iz okolice, se tako prehranjevalo, razmnoževalo po skrivnih zakonitostih aminokislinske celice, začetka življenja. Seveda je to življenje od pradavnine do danes pridobilo množico oblik, v grobem rastlinski in živalski svet, ki pa sta oba načeloma odvisna od kapljice vode. O tem zelenem rastlinskem svetu z omembo živali in rastlinojede divjadi želim razplesti moj tokratni literarni sestavek.

Začnem z oblakom na nebu, ožarjenim s sončno svetlobo, v katerem se rojevajo dežne kapljice, pogoj življenja zelenine. Te kapljice pogosto uprizorijo tajinstven pojav, mavrico na nebu, lok prehajajočih

barv, ki ga je opisal naš Simon Gregorčič v pesmici Mavrica. Prepišem jo:

*»Biserna lestva se vzpenja v oblak, spušča se
onkraj, na zemeljski tlak, mavrica pisana,
božji prestol. Angeli hodijo gor in pa dol,
zlate kropilnice v rokah drže, zemljo prežejno
hlade in poje. Gori na stolu pa Večni sedi,
kapljici vsaki on srečo deli: pade na polje –
rodi zelenjad, kane na drevje –obilen da sad,
kaplja na njivi -da žito zlato, kaplja na trti
pa - vince sladko. Sreča se spušča na sleherno
stvar, kadar zaliva nebeški vrtnar.«*

Pesnik je pred skoraj sto leti zapisal, kar se še danes sliši lepo in je uporabno v sestavku. Pozornost kažem tudi svojemu poklicu, izvirajočem iz znanja o gozdu, ki je v naši in še marsikateri deželi sonaravno ohranjen. S tem uvodom, se mi zdi, da za primer soodvisnosti vodne kapljice in gozda lahko uporabim svoj zapis o življenju najpogostejšega drevesa naših gozdov, matere gozda – bukve.

»Pove mi, da je bila seme, majhen žir, manjši kot lešnik, na vejah so ga zgrešili polhovi zobki, pod krošnjo na tleh pa srnjakov gobec in svinjski rilec.. Jesenski dež in sneg sta me potlačila v zemljo, mi pove, pomladne sapice pa ogrele, da je seme vzkliko. Dva zelena gumbka, dva zelena listka, na debelcu kot vžigalica, zarinjena v humozno podlago. Naslednje leto podobno in malo več, in vsako pomlad malo več in še več. Ne mrzla burja in sneg, ne poletni viharji s točo, niti požled, niti strela, ki rada v moje najvišje vrhove treska, me niso motili. Upiram se vetrovom, zmanjšujem jim razdiralno moč, lovim dežne kapljice in meglo in jih vodim k koreninam v mojo senco, da vlaga obstane. Da zrastejo žametni jurčki, postavne dežnikarice. Moja

zelenina v vetrovih lovi obilje (CO₂) oglj.dioksida in jim vrača kisik. Ogljik pa vežem v les, da povečujem svojo moč in koristim okolju. V letih, ko obrodim žir, so v vejah veselice, ponoči polhi, podnevi ptice. V mojem objemu vsak delček služi večnemu krogu življenja...«

V gozdu je vedno več vlage kot v bližini, na planem. Že zarana najdemo kapljice rose na pajčevinah, bilkah, na podrasti. Srnjak, ki objeda zelišča in grmovje, si z roso pogasi žejo, ne hodi pit k vodi kot dokaj večji jelen. V gozdu najdemo tudi mlakuže, mlake in mokrišča, življenjski prostor dvoživk, npr. žab. V času suše tožijo, kakor je opisal Oton Župančič.

*»Rega, rega, rega, vedno hujša je zadrega,
suša že do dna nam sega. Kum, kum, le
pogum, slišal sem od juga šum. Kvak, kvak,
glej oblak, vedro vode nosi vsak, kmalu bo vse
polno mlak!«*

V ohranjenih gosto zaraščenih gozdovih, kot npr. v pragozdu, živijo in visijo na vejah v krošnjah mahovi in lišaji, ki jih pojijo dežne kapljice. Te se ujamejo v njihovo ploščato in nazobčano rastlinsko telo. Seveda pa najdemo plahte mahov tudi pri tleh, na štorih, na skalovju, na odpadlem listju, iglicah in vejah. Dežne kapljice jim omogočajo naglo rast na podlagah bolj ali manj surovega humusa. Ta humus je sicer zgodba zase, vendar v naših klimatskih pogojih zagotavlja rodovitnost razpadle talne podlage. Dežne kapljice se pretakajo po humusu v primežu raznih sil, v ostanku naposled zmaga težnost in odtečejo po zavutih in skrivnostnih poteh votlega in pret rtega podzemlja proti najbližjemu potoku in z njim gredo vsi na morje! Pret rta apnena kamnina podzemlja je vodonosnik za najboljšo pitno vodo. A voda je voda, še v čevljih ni dobra, najboljša je le za žejo.

Opisati želim še nekaj malega vodnih kapljic, ki jih priklepa kapilarni vlek na različne površine, katere osvetlijo žarki jutranjega sonca. Ti imajo moč, toploto, premagajo kapilarni vlek in iz razlitih kapljic sproščeni vodni hlapci, hlapci za hlapom, odtavajo nekam navzgor, se združujejo v jutranjo meglico, meglice nad gozdom, nad gričem, v oblak nad goro in oblake kumuluse. Zgodbo kapljic izpod oblaka že poznamo, kapljice iz kumulusa pa imajo več botrov, in so že druga zgodba.

Opomba:

Fotografije z izleta po gozdovih od Hrušice do Hotedršice je posredovala Majda Zoran.

Jože Omerzu

GREBEN PEČI

Za soboto, dne 20. aprila, je bilo napovedano kar precej slabo vreme, kar je bil verjetno tudi vzrok, da se je na izlet na greben Peči prijavilo le 11 viharnikov. Vreme je bilo sicer bolj sivo, vendar brez padavin, tako da smo prečenje tega zanimivega in mestoma nekoliko zahtevnega grebena lahko opravili. Greben predstavlja najzahodnejši del v Kamniško-Savinjskih Alp, ki ga od Karavank loči dolina Završnice.

Naše izhodišče je bilo v naselju Zabreznica, kjer so pred osnovno šolo postavljeni spomeniki možem, zaslužnim za Pot kulturne dediščine. To so Matija Čop, Anton Janša, France Prešeren, Fran Saleški Finžgar in Janez Jalen.

Zabreznica, izhodišče izleta, v ozadju se že kaže naš cilj, Greben peč.

Najprej smo krenili po lepo pokošenem strmem bregu proti cerkvi sv. Lovrenca na višini 759 m, ki je locirana nad skalnim pobočjem. Cerkvica je bila obnovljena leta 1992.

Cerkev sv. Lovrenca nad Zabreznico.

Vodnik Borut si je pri domačinu sposodil ključ, tako da smo si jo lahko ogledali tudi od znotraj. Posebnost je ta, da je obok nad glavnim oltarjem poslikan z motivi rož, ki rastejo v tem okolišju, na steni pa poslikan križev pot v moderni tehniki..

Nato se je pričel naš zahtevnejši del poti. Ozka stezica, speljana v bukovem gozdu, se je pričela kar hitro strmo vzpenjati. Ko smo bili na samem grebenu, pa so sledili izmenično posamezni manjši ali večji vzponi in nato ponovni spusti. Bilo je kar nekaj skalnih odsekov poti ter strmih

nezavarovanih pobočij. Pot ni markirana , zato na nekoliko izpostavljenih predelih ni bilo varoval. Pri prečenju skal smo se

morali zanesti na moč lastnih rok in nog. Glede na to, da smo viharniki, smo vse to zmogli brez večjih naporov.

Vsi udeleženci izleta na enem izmed vrhov Greben peči.

Zaradi razgibanega grebena imajo posamezni predeli tudi svoja imena, kot so prelaz Gosjak in Gosjaška peč (883 m), preval Vrh (868 m), vrh Jecola (1080 m), najvišji vrh pa se imenuje Smokuški vrh (1122 m), domačini pa mu pravijo tudi Vrh peči. Med potjo smo se večkrat ustavili, naredili parminutni postanek za oddih ter za ogled obeh dolin, nad katerima se vije greben, okoliških gora ter modrine umetnega jezera Završnice.

Premagovanje poti čez strme skale.

Posedeli smo tudi na klopici "Bojanov in Borutov počitek", saj je vodnik menil, da ga klopca z njegovim imenom poziva k zaustavitvi koraka in občudovanju narave. V okolici klopi smo lahko občudovali res veliko avrikljev, ki bodo zaradi dolge zime nudili planincem enkratne poglede na živo

rumene cvetove šele čez kašen teden ali dva.

Počitek na klopici »Bojanov in Borutov počitek«.

Na ozkem in odsekanem Smokuškem vrhu je bilo premalo prostora za skupinsko sliko vseh viharnikov. Vpisali smo se v planinsko knjigo, se nekoliko odpočili, nato pa krenili proti dolini. Pri Sankaški koči nad Begunjami (887 m) smo si privoščili nekaj več odmora.

Nato smo nadaljevali pot do vsem znane in zelo slikovite cerkvice sv. Petra. Sezidana je bila okrog leta 1500, freske v njej pa je narisal Jernej iz Loke leta 1530. Od tu vidimo pokrajino od Radovljice do Kranja ter gore v zaledju, Stol in Begunjščico. Tu

je tudi vzletišče zmajarjev in jadralskih padalcev.

Zelo slikovita cerkvica sv. Petra nad Begunjami.

Korak pod cerkvico pa je domačija (verjetno prejšnja mežnarija), za katero skrbi prijetna gospa Milka Močnik. Takoj je bila pripravljena z nami malo pokramljati o nekdanjih starih časih. Pokazala nam je svoje izjemno lepe fotografske posnetke, prebrala verz, ki ga je nazadnje napisala, in nam za spomin dala svojo knjižico z naslovom Najlepša so jutra. V njej opisuje svoje sorodstvo, ki je živelo na tej domačiji, razne zanimive dogodke iz teh krajev in svoje pesmi.

Pred Begunjami smo lahko občudovali krasen velik park, ki je pripadal nekdanjemu gradu Katzenstein, zgrajenem leta 1542.

Grad Katzenstein v Begunjah.

Na obrobju parka sta paviljon in senčnica po zamisli Jožeta Plečnika. V prejšnjem stoletju je srednjeveški grad služil nunam, leta 1875 je bil v njem tudi ženski zapor. V času druge svetovne vojne je okupator imel v njem mučilnico in v parku smo po nagrobnih obeležjih lahko z žalostjo ugotavljali, da je okupator tukaj vzel

življenje kar 475 mladim ljudem. V gradu pa je sedaj psihiatrična bolnica.

Polni lepih vtisov in novih doživetij smo se zadovoljni vrnili v Ljubljano.

Nevenka Kanduč

NARAVOVARSTVENI KOTIČEK

ALPSKI PEČNIK

Znana je pravljica o triglavski roži ali bleščeči prstnik (*potentilla nitida*), ki naj bi ranjenemu Zlatorogu rešila življenje. Naš znani planinski fotograf Jaka Čop pa nam je razkril, katera naj bi bila tista »ta prava« triglavska roža.

Jaka se je rad spominjal pravljice, ko mu je oče še kot otroku pripovedoval o triglavski roži, ki je zrasla iz kapelj krvi belega gamsa z zlatimi rogovi. To naj bi bil alpski pečnik (*armeria alpina*), ki ga vidite na sliki.

Alpski pečnik, ki naj bi bil prava triglavska roža.

Pri potegu peclja iz koreninic je krvavo rdeč, zraste do 30 cm in večinoma raste v skalnih razpokah, v snežnih dolinicah in na gruščastih tratah v alpskem pasu od junija do septembra v Julijcih in Kamniško-Savinjskih Alpah in Karavankah.

Na avstrijskem Koroškem pa alpski pečnik imenujejo rdeča gamsova korenika, tako da oni vedo, da je ta roža tista o Zlatorogovi pravljici.

Planinci poznajo to cvetlico kot triglavsko rožo.

V ljudskem zdravilstvu so pečnikovo koreniko nekoč uporabljali kot zdravilo za jetiko.

Breda Jančar

UTRINKI IZ NARAVE

KAČJI PASTIR

V začetku maja letos sem imel izredno redko priliko na svojem vrtu v Mariboru opazovati »rojstvo« kačjega pastirja. Kako je prišla ličinka na moj vrt, ne vem, saj ne živim blizu nobene vode, kjer se kačji pastirji zadržujejo. V kakšne četrte ure se je iz ličinke preobrazil v popolnega kačjega pastirja z zelo lepimi barvami in utripajočimi krili. Žal o teh lepih živalcah premalo vem, da bi lahko zagotovo rekel, katere vrste je. Zato sem na spletu zbral nekaj podatkov v nadaljevanju, če pa kdo od bralcev našega Viharnika to ve, naj prosim sporoči na uredništvo.

Odrasli kačji pastirji (red Odonata) sodijo med največje danes živeče žuželke in gotovo tudi med najbolj izjemne. Njihovih letalnih sposobnosti ne dosega nobena druga žival na Zemlji! Kačji pastirji namreč nadzorujejo vsako krilo posebej, kar jim omogoča tudi vzvratno letenje.

Poleg tega, da so njihova telesa barvita in okrašena s pisanimi vzorci, kačji pastirji najraje letajo v toplih in sončnih dneh in so zato zelo dobrodošel subjekt opazovanja. Redko katero početje je bolj kratkočasno od opazovanja njihovih aktivnosti in zračnih akrobacij med sprehodom ob rečnih meandrih ali med oddihom na bregu jezera...

Kačji pastirji so stara skupina žuželk, ki največjo pestrost oblik dosega v tropskih predelih našega planeta. Danes živeče kačje pastirje uvrščamo v tri podredove - enakokrili kačji pastirji (Zygoptera), raznokrili kačji pastirji (Anisoptera) in prakilni kačji pastirji (Anisozygoptera). Trenutno poznamo skoraj 5700 vrst kačjih pastirjev, od teh jih v Evropi živi okoli 120, le dva pa uvrščamo med prakrile kačje pastirje. V Sloveniji so opazovali nekaj čez 70 vrst, na Cerkniškem jezeru pa zabeležili pojavljanje več kot 35 vrst.

Kačji pastirji so žuželke z nepopolno preobrazbo, kar pomeni, da se odrasla žival izleže neposredno iz ličinke, brez stadija bube. Ličinke kačjih pastirjev živijo v vodi, kjer v glavnem plenijo druge nevretenčarje. Ličinke velikih vrst kačjih pastirjev pa ujamejo celo paglavca ali ribjo mladico. Ličinka v vodi raste in se zato med razvojem večkrat levi. Ko doseže polno velikost, zapusti vodno okolje in se še zadnjič levi ... iz nje pa prileze krilata odrasla žival. Odrasli kačji pastirji so kopenske živali in prav tako izjemni

plenilci. S tem, ko zapustijo vodno okolje, si s svojimi ličinkami 'ne hodijo v zelje', tako si drug drugemu ne odžirajo hrane in imajo zato večjo možnost za preživetje.

Tudi razmnoževanje kačjih pastirjev je izjemno. Zanje je značilna posredna osemenitev in odložena oploditev. Samec ima na drugem členu zadka (bližje oprsja) drugotni paritveni aparat, kamor pred združitvijo s samico prenese semensko tekočino. Ko samec uspe samico uloviti, jo z zadkovimi priveski (na kocu zadka) prime, samica pa se nato pravzaprav sama osemeni. Zadeva pa se tu še ne konča, saj se jajčeca ne oplodijo takoj, ampak šele med tem, ko jih samica odlaga.

Vsak strah pred kačjimi pastirji je odveč, saj so ljudem popolnoma nenevarni. Nekatero vrsto si nas bodo podrobno ogledale od blizu, nikoli pa nas kačji pastir ne bo napadel ali ugriznil! Tudi kač zanesljivo ni v bližini teh izjemnih letalcev. Na žalost smo ravno ljudje najhujši sovražnik teh čudovitih bitij, saj s svojimi posegi v njihov življenjski prostor ogrožamo obstoj številnih vrst kačjih pastirjev! S tem rušimo naravno ravnovesje in krnimo sposobnost narave, da omili posledice nepričakovanih sprememb oz. dogodkov, kot so ekstremni vremenski pojavi in podobno, in tako na dolgi rok škodujemo tudi samim sebi.

Pavel Jarc

Jelen

Jelena na fotografiji sem slikal januarja letos na ekološki kmetiji Kordiš na Gornjem vrhu pri Primskovem. Tu živi v obori skupaj z devetimi košutami in dvema mlajšima jelenoma. Dosti več jih na tem prostoru ne morejo gojiti, kajti divjad potrebuje dovolj življenjskega prostora za gibanje in pašo.

Vzreja divjadi za meso je v Sloveniji dovoljena zadnja tri leta, ekološka vzreja pa je urejena šele dve leti. Jelen na sliki je ena največjih vrst jelenov, v strokovni literaturi ga najdemo pod *navadni jelen* ali *rdeči jelen*.

Zraste do višine 130 cm in tehta do 300 kg. Njegova življenjska doba je petnajst do dvajset let, dočaka pa v povprečju pet do šest let, živi v gozdovih.

Vir-Wikipedija

Višinsko škotsko govedo

Kot že ime pove, prihaja s Škotskega višavja. Govedo ne potrebuje hleva, vse leto živi na prostem pod milim nebom. Poleti se pase, pozimi se hrani s senom. Potrebuje le svežo vodo in električnega pastirja.

Krave se ne molzejo. Oteli se same v čredi in brez pomoči povržejo teličke. Vzreja je predvsem namenjena ekološki pridelavi mesa. V Sloveniji je okrog dvesto rejcev višinskega goveda z okoli dva tisoč glavami živali, (podatek iz jeseni leta 2012). Čredo na paši sem slikal septembra 2012 na ekološki kmetiji Kordiš na Gornjem vrhu pri Primskovem.

Anton Doma

RUŠEVEC – Divji petelin

V jutranjem svitu, kmalu na začetku ture na Borovje in Planico, ob prečkanju hudourniške struge zagledam srebrno siv kos lesa, obdelan od kamenja, ki ga je kdo ve kako dolgo že premetavalo po hudourniku. Bil je prevelik, da bi ga vzela s seboj, zato sem ga pobrala in postavila tako, da sem ga lahko fotografirala. Predstavljal mi je divjega petelina – ruševca.

Cel dan mi ni šel iz glave, zato sem predlagala, da bi ga po končani turi šla iskat in odnesla domov. Res smo ga šli iskat in glej ga zlomka, ni ga bilo več. Še nekdo se je zagledal vanj ali pa sem mu ga postavila na ogled. Tako mi je ostal le na fotografiji.

Kastelic Marija

NAGRADNO VPRAŠANJE

Naravovarstvenica Helena Tepina in naša tajnica Alenka Hitti sta se v drugi polovici meseca februarja podali v Škofjeloško hribovje. To je bilo v času, ko je narava ponovno natrosila obilico snega. Na neokrnjenem snegu sta opazili zanimive sledi gozdne živali, kot so razvidne na fotografiji. Naša naravovarstvenica ve, za katero žival gre, vprašanje pa je, če to vedo tudi vsi naši člani, ki radi hodijo v naravo tudi zato, da vedno znova kaj doživijo, včasih pa na novo tudi kaj odkrijejo ali se naučijo.

S tem v zvezi zastavljamo našim članom nagradno vprašanje, ki se glasi: **KATERA GOZDNA ŽIVAL JE PUSTILA SLEDI V SNEGU IN V KATERO SMER JE BILA NAMENJENA (levo ali desno)?**

Da bi čim več naših članov spodbudili k posredovanju odgovorov, se je Upravni odbor društva odločil, da bomo pravilni odgovor nagradili z brezplačnim prejemanjem tiskanega glasila Viharnik za leto 2013. Ker so viharniki dobri poznavalci narave, pričakujem, da bo pravih odgovorov veliko, zato bo v tem primeru o zmagovalcu odločil žreb.

Vsak član PD Viharnik lahko **posreduje le en odgovor, in sicer po klasični pošti ali po elektronski pošti na naslov urednice**, ki je naveden na drugi strani glasila. Člani upravnega odbora pri igri ne smejo sodelovati.

Rok za posredovanje odgovorov je 10. avgust 2013. V št. 3 društvenega glasila, ki bo izšlo v začetku meseca septembra, vas bomo seznanili z zmagovalcem.

Urednica

VIHARNIKOM V RAZMISLEK

Spoštovani viharniki!

Pred skoraj štiridesetimi leti, ko je bilo osnovano naše planinsko društvo, so se takratni ustanovitelji odločili tudi za pisni informator, ki je kasneje prerastel v glasilo, v katerem društvo oz. njeni člani poročajo o svoji osnovni dejavnosti, to so prispevki o opravljenih izletih.

Kar mnogo planinskih društev nima svojega glasila in smo glede tega med svetlimi izjemami, kar pa seveda zahteva nekaj dodatnega dela, predvsem pa pripravljenost članov za sodelovanje s pripravo ustreznih člankov. Moja odločitev, da se ponovno obrnem na vas za razmislek kako naprej, je v tem, da z vaše strani v glavnem ni pripravljenosti za sodelovanje. Ko sem sama na izletu, kljub prošnjam več udeležencem za pripravo članka, največkrat ostanem praznik rok in takrat se odločim, da sama napišem članek. Razloga za zavrnitev priprave prispevka sta največkrat v tem, da niste večji pisanja in da nimate časa.

Svetle izjeme glede priprave člankov so vsekakor Marija Kastelic, Alenka Dobeic, Alenka Hitti, Marjan Potisek, Ivanka Pečlin in mogoče še kdo, katerim se še enkrat zahvaljujem za njihovo sodelovanje. Težava pa je vsekakor v tem, da tudi navedeni pisci člankov menijo, da sem jim ne zdi korektno, da se v glasilu pojavljajo ena in ista imena ter da naj prispevke pripravijo tudi drugi člani. Njihovo mnenje je prav gotovo pravilno.

Ko vodi izlet vodnik Borut, tudi prejmem kakšen prispevek, ker sam uspe pregovoriti kakšnega udeleženca. Ko vodijo izlete drugi naši vodniki, člankov, ki bi jih pripravili sami udeleženci samoiniciativno, praktično ni.

No, k sreči sta tudi tukaj svetli izjemi, to sta gozdarski strokovnjak Jože Omerzu, ki sam vodi kakšen naravovarstveni izlet, ter Vilma Kavšček, ki po svoji presoji pripravi kakšen zanimiv članek o opravljenem izletu v okviru enote v Tacnu.

Menim, da večnost pisanja ni pomembna, saj prav raznolikost, stil ter pristop pisanja popestrijo branje, sicer bi bilo vse preveč monotono. Tudi pravopisnih napak se ni potrebno bati, saj imamo lektorico, ki vse nepravilnosti pri izražanju korigira. Glede pomanjkanja časa pa menim, da bi bilo korektno, da bi vsak član namenil urico ali dve svojega dragocenega časa za pripravo članka v posameznem letu ali vsaj vsako drugo leto in s tem doprinesel svoj delež k delovanju društva, katerega član je. Poleg tega za pripravo članka ni nikoli zelo kratkega roka, saj glasilo izide le na vsake štiri mesece.

Mogoče pa je moj pogled napačen? S tem v zvezi se zastavlja vprašanje, **ali smo sploh zainteresirani za branje člankov o opravljenih izletih in temu posledično tudi za pripravo člankov v zvezi s tem?** Če člankov o opravljenih izletih ni, oz. jih ne bo, bi bilo potrebno vsekakor razmisliti in na občnem zboru sprejeti odločitev o tem, ali je še smiselno izdajati glasilo trikrat letno in ali ne bi število izdaj zmanjšali na dve ali na eno številko letno?.

Prosim, podajte svoje mnenje glede opisane problematike .

Viharnik na Mali planini.

Urednica